

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хөвсгөл аймгийн Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ-ын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ХӨА-2024/143/НА-СТА-ТЗШ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Мөрөн сум
2024 он

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,
тэргүүлэх аудитор: А.Эрдэнэбаатар
Утас:88883317 Цахим хаяг: Erdenebaatara@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Б.Тэгшдэлгэр
Утас: 99089114 Цахим хаяг: Tegshdelgerb@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: Б.Давааням
Утас: 88095436 Цахим хаяг: Davaanyamb@audit.gov.mn

Аудитор: Г.Ичинхорлоо
Утас: 88688168 Цахим хаяг: Ichinkhorloog@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvs gul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.02.19 № 01/41
танай _____ -ны № _____ -т

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН АЛАГ-ЭРДЭНЭ
СУМЫН ЗДТГ-ЫН ДАРГА Ё.ДАВАА
ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хөвсгөл аймгийн Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ нь 2023 онд “Сарлаг наадам” арга хэмжээг зохион байгуулсан нь гадаад болон дотоодын зочид төлөөлөгч олон цугласан, сумын худалдаа наймаа эрхлэгчдэд ашиг орлого ихтэй баяр наадам болж өнгөрсөн бөгөөд уг арга хэмжээнд 16,104.0 мянган төгрөгийн төсөв зарцуулсан байна.

Аудитын гол асуудал

“Сарлаг наадам” арга хэмжээг зохион байгуулах зардлаас 13,854.0 мянган төгрөгийг хувийн аж ахуйн нэгж байгууллагын дансанд шилжүүлж, бэлэн мөнгө гаргуулан авч зарцуулсан байна. Үүнээс зориулалт бусаар 272.6 мянган төгрөгийг зарцуулсан зөрчилд төлбөрийн акт тогтоосон.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуульд заасан “Хууль дээдлэх, хараат бус, бие даасан байх, шударга ёсыг хангах, мэдээллээр бүрэн хангагдах, ил тод, бодитой байх, төрийн аудитын олон улсын нийтлэг стандартад нийцсэн байх” зарчмын дагуу доор дурдсан үүрэг хариуцлагын хүрээнд гүйцэтгэлээ.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР А.ЭРДЭНЭБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	150,526,059.02	121,844,098.82
33	АВЛАГА	59,492,729.00	00.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	59,492,729.00	00.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	91,033,330.02	121,844,098.82
351	Түүхий эд материал	400,000.00	6,900,000.00
35110	Тусгай зориулалттай материал	00.00	6,900,000.00
35130	Эм боох материал	400,000.00	00.00
354	Хангамжийн материал	73,158,330.02	98,824,098.82
35410	Бичиг хэргийн материал	1,167,100.00	1,312,470.00
35420	Аж ахуйн материал	61,364,881.83	79,259,181.83
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	00.00	25,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	7,227,001.20	10,899,000.00
35450	Барилгын засварын материал	00.00	731,700.00
35470	Бусад хангамжийн материал	3,399,346.99	6,596,746.99
35600	Мал амьтад	17,475,000.00	16,120,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,729,662,085.89	1,695,091,022.19
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,729,662,085.89	1,695,091,022.19
392	Биет хөрөнгө	1,331,968,085.77	1,297,739,021.95
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,204,865,732.00	1,204,865,732.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-236,644,920.66	-294,666,165.81
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	175,618,558.55	170,618,558.55
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-81,482,448.29	-100,448,512.09
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	213,540,660.00	239,678,216.28
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-76,204,136.74	-129,968,184.73
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-11,049,694.47	-15,921,861.95
39213	Түүх соёл, музейн дурсгалт зүйлс	7,500,000.00	7,500,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	160,578,371.00	259,907,454.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-51,756,697.62	-70,828,876.30
393	Биет бус хөрөнгө	397,694,000.12	397,352,000.24
39301	Програм хангамж	2,460,000.00	2,460,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,091,999.88	-1,433,999.76
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	396,326,000.00	396,326,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,880,188,144.91	1,816,935,121.01
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	5,855,793.37	00.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	5,855,793.37	00.00
413	Өглөг	5,855,793.37	00.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	150,793.37	00.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	5,705,000.00	00.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,874,332,351.54	1,816,935,121.01
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,874,332,351.54	1,816,935,121.01
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,455,184,342.39	1,455,184,342.39
51101	Өмч: - төрийн	1,455,184,342.39	1,455,184,342.39
512	Хуримтлагдсан үр дүн	101,200,878.81	43,803,648.28
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	101,200,878.81	101,200,878.81

51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	-57,397,230.53
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	317,947,130.34	317,947,130.34
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,880,188,144.91	1,816,935,121.01

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	778,165,444.00	810,716,666.28
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	198,572,115.00	117,069,619.28
120	Нийтлэг татварын бус орлого	198,572,115.00	117,069,619.28
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	579,593,329.00	693,647,047.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	64,829,329.00	18,984,247.00
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл	59,492,729.00	00.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,871,600.00	18,371,595.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	465,000.00	612,652.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	514,764,000.00	674,662,800.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	514,764,000.00	674,662,800.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	659,112,515.14	866,113,896.69
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	659,112,515.14	865,713,896.69
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	591,553,345.22	800,920,475.58
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	260,765,811.08	412,757,006.72
210101	Үндсэн цалин	222,314,248.05	286,383,179.12
210102	Нэмэгдэл	30,624,961.03	108,916,665.39
210104	Урамшуулал	7,826,602.00	17,457,162.21
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	32,909,849.60	43,564,089.43
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,446,735.96	27,839,736.14
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,614,412.80	3,812,107.29
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,096,990.35	3,912,632.22
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	522,882.49	762,421.53
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,228,828.00	7,237,192.25
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	24,286,430.19	25,259,343.77
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,390,703.39	6,545,793.77
210302	Түлш, халаалт	18,895,726.80	18,713,550.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	42,951,228.33	37,786,333.80
210401	Бичиг хэрэг	9,611,080.00	8,089,216.00
210402	Тээвэр, шатахуун	22,301,715.00	22,972,555.80
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,575,333.33	2,790,000.00
210404	Ном, хэвлэл	138,100.00	420,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,325,000.00	3,514,562.00
210408	Бараа материал акталсны зардал	4,000,000.00	00.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	16,326,500.00	9,692,900.00
210604	Урсгал засвар	16,326,500.00	9,692,900.00

2107	Томилолт, зочны зардал	1,200,000.00	2,480,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,200,000.00	2,480,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	68,246,602.00	107,010,519.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	66,846,602.00	105,868,169.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	300,000.00	235,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	300,000.00	307,350.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	600,000.00	600,000.00
210807	Газрын төлбөр	200,000.00	00.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	144,866,924.02	162,370,282.86
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	1,712,750.00	4,312,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	135,000.00	20,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	143,019,174.02	158,037,682.86
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	67,559,169.92	64,793,421.11
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	48,691,639.15	2,460,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	22,831,692.00	00.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	18,377,400.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,482,547.15	2,460,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	18,867,530.77	62,333,421.11
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,867,530.77	62,333,421.11
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	00.00	400,000.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	00.00	400,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	00.00	400,000.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	119,052,928.86	-55,397,230.41
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	60,000.00	2,000,000.12
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	60,000.00	2,000,000.12
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	-60,000.00	-2,000,000.12
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	118,992,928.86	-57,397,230.53

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	579,593,329.00	753,139,776.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	579,593,329.00	753,139,776.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	64,829,329.00	80,038,976.00
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл	59,492,729.00	59,492,729.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	4,871,600.00	19,933,595.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	465,000.00	612,652.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	514,764,000.00	673,100,800.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	514,764,000.00	673,100,800.00

2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	544,650,790.00	737,813,876.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	544,650,790.00	737,813,876.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	417,619,411.08	672,920,454.89
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	259,636,908.36	405,538,933.47
210101	Үндсэн цалин	230,621,754.47	276,534,498.34
210102	Нэмэгдэл	22,281,455.89	118,121,428.54
210104	Урамшуулал	6,733,698.00	10,883,006.59
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	33,308,700.00	50,932,956.05
210201	Тэтгэврийн даатгал	22,906,000.00	30,991,070.01
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,600,700.00	5,700,765.59
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,080,500.00	3,738,637.22
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	520,100.00	1,416,507.93
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	5,201,400.00	9,085,975.30
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	25,190,703.39	34,059,793.77
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,390,703.39	6,545,793.77
210302	Түлш, халаалт	19,800,000.00	27,514,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	24,248,784.33	32,536,732.10
210401	Бичиг хэрэг	4,744,080.00	5,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,691,271.00	17,040,032.10
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,575,333.33	2,790,000.00
210404	Ном, хэвлэл	138,100.00	210,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	2,100,000.00	7,496,700.00
2105	Нормативт зардал	00.00	900,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	00.00	900,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	25,800,000.00	11,853,200.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	00.00	2,500,000.00
210604	Урсгал засвар	25,800,000.00	9,353,200.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,200,000.00	2,480,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	1,200,000.00	2,480,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	44,434,315.00	126,881,653.50
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	43,034,315.00	125,739,303.50
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	300,000.00	235,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	300,000.00	307,350.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	600,000.00	600,000.00
210807	Газрын төлбөр	200,000.00	00.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,800,000.00	7,737,186.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	3,300,000.00	7,300,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	500,000.00	437,186.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	127,031,378.92	64,893,421.11
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	48,671,119.15	2,560,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	22,831,692.00	00.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	18,377,400.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,462,027.15	2,560,000.00

2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	78,360,259.77	62,333,421.11
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	78,360,259.77	62,333,421.11
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	34,942,539.00	15,325,900.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	34,942,539.00	15,325,900.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	34,942,539.00	15,325,900.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	34,942,539.00	15,325,900.00
223001	Бусад хөрөнгө	30,000,000.00	6,928,900.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	4,942,539.00	8,397,000.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-34,942,539.00	-15,325,900.00
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	-	-
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	-	-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-	-

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
C01	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,107,704,342.39	317,947,130.34	-17,792,050.05	1,407,859,422.68
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,107,704,342.39	317,947,130.34	-17,792,050.05	1,407,859,422.68
C07	Тайлант үеийн үр дүн	347,480,000.00	00.00	118,992,928.86	466,472,928.86
C08	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,455,184,342.39	317,947,130.34	101,200,878.81	1,874,332,351.54
D01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,455,184,342.39	317,947,130.34	101,200,878.81	1,874,332,351.54
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,455,184,342.39	317,947,130.34	101,200,878.81	1,874,332,351.54
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	-57,397,230.53	-57,397,230.53
D09	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,455,184,342.39	317,947,130.34	43,803,648.28	1,816,935,121.01

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	655,100,800.0	597,338,678.9	57,762,121.1	91.2
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	655,100,800.0	597,338,678.9	57,762,121.1	91.2
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	651,780,600.0	594,778,478.9	57,002,121.1	91.3
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	433,224,800.0	405,538,933.5	27,685,866.5	93.6
210101	Үндсэн цалин	350,176,500.0	276,534,498.3	73,642,001.7	79.0
210102	Нэмэгдэл	83,048,300.0	118,121,428.5	-35,073,128.5	142.2
210104	Урамшуулал	00.0	10,883,006.6	-10,883,006.6	
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	61,485,600.0	50,932,956.1	10,552,644.0	82.8
210201	Тэтгэврийн даатгал	37,336,600.0	30,991,070.0	6,345,530.0	83.0
210202	Тэтгэмжийн даатгал	8,231,600.0	5,700,765.6	2,530,834.4	69.3
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,385,300.0	3,738,637.2	1,646,662.8	69.4
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	846,400.0	1,416,507.9	-570,107.9	167.4
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	9,685,700.0	9,085,975.3	599,724.7	93.8
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	34,100,000.0	34,059,793.8	40,206.2	99.9
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,500,000.0	6,545,793.8	-45,793.8	100.7
210302	Түлш, халаалт	27,600,000.0	27,514,000.0	86,000.0	99.7
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	33,840,000.0	31,819,137.1	2,020,862.9	94.0
210401	Бичиг хэрэг	5,000,000.0	5,000,000.0	00.0	100.0
210402	Тээвэр, шатахуун	18,000,000.0	16,322,437.1	1,677,562.9	90.7
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,140,000.0	2,790,000.0	350,000.0	88.9
210404	Ном, хэвлэл	200,000.0	210,000.0	-10,000.0	105.0
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	7,500,000.0	7,496,700.0	3,300.0	100.0
2105	Нормативт зардал	900,000.0	900,000.0	00.0	100.0
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	900,000.0	900,000.0	00.0	100.0
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	11,856,200.0	11,853,200.0	3,000.0	100.0
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	2,500,000.0	2,500,000.0	00.0	100.0
210604	Урсгал засвар	9,356,200.0	9,353,200.0	3,000.0	100.0
2107	Томилолт, зочны зардал	2,500,000.0	2,480,000.0	20,000.0	99.2
210702	Дотоод албан томилолт	2,500,000.0	2,480,000.0	20,000.0	99.2
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	66,074,000.0	49,457,272.5	16,616,727.5	74.9
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	64,674,000.0	48,314,922.5	16,359,077.5	74.7
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	400,000.0	235,000.0	165,000.0	58.8

210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	400,000.0	307,350.0	92,650.0	76.8
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	600,000.0	600,000.0	00.0	100.0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,800,000.0	7,737,186.0	62,814.0	99.2
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	7,300,000.0	7,300,000.0	00.0	100.0
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	500,000.0	437,186.0	62,814.0	87.4
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,320,200.0	2,560,000.0	760,200.0	77.1
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	3,320,200.0	2,560,000.0	760,200.0	77.1
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,320,200.0	2,560,000.0	760,200.0	77.1
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	18,000,000.0	13,428,900.0	4,571,100.0	74.6
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	18,000,000.0	13,428,900.0	4,571,100.0	74.6
223001	Бусад хөрөнгө	18,000,000.0	13,428,900.0	4,571,100.0	74.6
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	673,100,800.0	610,767,578.9	62,333,221.1	90.7
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	673,100,800.0	610,767,578.9	62,333,221.1	90.7
132001	Орон нутгийн төсвөөс	673,100,800.0	610,767,578.9	62,333,221.1	90.7
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	26.00	26.00	00.00	100.0
620001	Удирдах ажилтан	03.00	03.00	00.00	100.0
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	18.00	18.00	00.00	100.0
620003	Үйлчлэх ажилтан	05.00	05.00	00.00	100.0

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	80,038,976.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	80,038,976.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	80,038,976.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	717,595.00
210402	Тээвэр, шатахуун	717,595.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	79,321,381.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	79,321,381.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	80,038,976.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	80,038,976.00
131102	Төсвийн жилийн явцад УИХ-аас соёрхон баталсан, ЗГ хоорондын гэрээ болон ОУ байгууллагаас авах хөнгөлөлттэй зээл	59,492,729.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	19,933,595.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	612,652.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 44,950.1 мянган төгрөгийн 5 зөрчил¹ илэрснээс 272.6 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд 1 төлбөрийн акт тогтоож, 2,560.0 төгрөгийн 1 зөрчилд сахилгын хариуцлага тооцуулах албан шаардлага, 13,854.0 мянган төгрөгийн 1 зөрчилд зөрчил таслан зогсоох албан шаардлага, 28,263.5 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд 2 зөвлөмжийг Хөвсгөл аймгийн Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ-ын дарга, нягтлан бодогч нарт хүргүүлсэн.

5.1 Төлбөрийн акт

Төсвийн хөрөнгөөр 272.6 мянган төгрөгийн согтууруулах ундаа бэлтгэн зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "Төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйл: Хэмнэлтийн бусад арга хэмжээ: 15.1.7-д "байгууллагын төсвөөр согтууруулах ундаа худалдан авах" гэж заасныг тус тус зөрчсөн, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул төлбөрийн акт тогтоосон.

5.2 Албан шаардлага

- Гялаад-Эх ХХК-руу 12,354.0 мянган төгрөг, Их богч ХХК-руу 1,500.0 мянган төгрөгийг шилжүүлж, татварын 10 хувийг тухайн байгууллагад үлдээж, зөрүү мөнгийг бэлнээр гарган авч, сарлаг наадмын арга хэмжээ болон шагналын зардалд зарцуулсан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1², 16 дугаар зүйлийн 16.5.5³ дахь заалтыг тус тус зөрчсөн, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй тул зөрчил таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлсэн.
- Нэг удаагийн тэтгэмж урамшууллын зардлаас сахиул ажиллуулсан цалин урамшуулалд 2,560.0 мянган төгрөг зарцуулсан байна. Өмнөх оны аудитаар зөрчил таслан зогсоох албан шаардлага хүргүүлсэн боловч давтан гаргасан байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах" гэж заасныг, Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ыг тус тус зөрчсөн, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн хангаагүй тул сахилгын хариуцлага тооцуулах албан шаардлага хүргүүлсэн.

5.2 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: Урсгал засварын зардлаас 4,348.9 мянган төгрөгийг эдийн засгийн ангилал зөрчиж зарцуулсан, Ажил олгогчоос төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлаас цалин хөлсний зардалд 7,218.1 мянган төгрөг гүйлгэн зарцуулсан байна. Энэ нь Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ыг зөрчсөн, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн хангаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Цаашид төсөв зарцуулахдаа Сангийн сайдын 2021 оны 190 дүгээр тушаалаар баталсан "Зардлын эдийн засгийн ангилал ашиглах заавар"-ыг үйл ажиллагаандаа мөрдлөг болгон ажиллах.

Илрүүлэлт: Орон нутгийн нэмэгдлийг сумын ИТХ-ын төсөв баталсан тогтоолыг үндэслэн, төсөв захирагчийн шийдвэргүйгээр тооцож олгосон байна. Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

² "Төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах"

³ "Төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах"

16 дугаар зүйлийн 16.5.2⁴, 16.5.3⁵ дахь заалтад тус тус нийцээгүй, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангаагүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Цаашид хууль журамд заасан нэмэгдлийг олгохдоо төсөв захирагчийн шийдвэрээр олгож байх.

Илрүүлэлт: Алаг-Эрдэнэ сумын ЗДТГ-ын цэвэрлэх байгууламжийн 51019 мкв газрын бичиг баримтын бүрдэл дутуу байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “хэмжигдэхүйц байх”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-т “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх” гэж заасныг тус тус зөрчсөн, Иж бүрэн байх батламж мэдэгдлийн хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж: Газрын баримт бичгийг бүрдүүлж, хувийн хэрэгт хадгалах

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Төрийн хэмнэлтийн хууль зөрчсөн	1	272.6	1	272.6								
Байгууллагаас бэлэн мөнгө авч зарцуулсан	1	13,854.0			1	13,854.0						
Өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлага хэрэгжүүлээгүй	1	2,560.0							1	1		
Эдийн засгийн ангилал зөрчсөн	1	4,348.9					1	4,348.9				
Орон нутгийн нэмэгдлийг төсөв захирагчийн шийдвэргүйгээр олгосон	1	23,914.6					1	23,914.6				
Газрын баримт бичиг дутуу	1	102,038.0					1	102,038.0				
Дүн	6	146,988.1	1	272.6	1	13,854.0	3	130,301.5	1	1		

⁴ Батлагдсан төсөв, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх талаар төсвийн ерөнхийлөн захирагчтай байгуулсан гэрээний хүрээнд төсвийн хөрөнгийг удирдах, зарцуулалтад нь хяналт тавих

⁵ Батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох